

СЕЛЕКЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРОЕКТУ «ВІДРОДЖЕНЕ СКОТАРСТВО»

У національному плані дій щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» акцентовано увагу на підвищенні економічної ефективності сільськогосподарського виробництва з використанням сучасних технологій. Деталізація таких комплексних підходів з механізмами їх реалізації у галузі виробництва молока наведена в Національному проекті «Відроджене скотарство». Можна констатувати той факт, що в цьому проекті водночас з підходами державного регулювання цієї галузі, напрямками розвитку великотоварного виробництва, розвитку фермерських і особистих домогосподарств, в окремий блок виділено напрям зі створення ефективної системи селекції. У зв'язку з цим є необхідність конкретизувати завдання вітчизняної селекційної науки в цілому, а також роботи науково-методичного центру – Інституту розведення і генетики тварин НААН, якому в жовтні цього року виповнюється 90 років від дня заснування.

Очевидним являється те, що переважна більшість поголів'я корів галузі молочного скотарства представлена породами вітчизняної селекції, що були створені зусиллями науковців та фахівців-виробничників. Так серед загальної кількості корів молочного та комбінованого напрямків продуктивності (а це 2,58 млн гол) українська чорно-ряба молочна нараховує 45 %, (1,152 млн гол), червоно-ряба молочна – 15 %, (393,3 тис гол), червона молочна – 18 % (46 тис гол), українська бура молочна – 0,6 % (13,9 тис гол). Потенціал кращих господарств вказує на доцільність розведення саме цих порід в умовах України. Так удій по українській чорно-рябій молочній породі в СВК ім. Щорса Київської області склав 8262 кг молока на корову в рік, відповідно ТДВ «Терезине» – 7405 кг, СТОВ «Промінь» Миколаївської області – 8478 кг молока. По українській червоно-рябій молочній – ТОВ АФ «Горняк» Донецької області – 7008 кг, ПСП «Пісківське» Чернігівської області – 7684 кг, ПП «Агроекологія» – 6275 кг молока.

Переважна більшість зазначених вітчизняних порід була створена на основі складного відтворного схрещування з плідниками зарубіжної селекції, а формування наступних поколінь племінних тварин здійснювались з використанням науково обґрунтованих підходів системи оцінки генотипу тварин та їх добору.

Останнім часом відбувається наростання конкуренції з боку іноземних компаній, які пропонують на внутрішньому ринку України свою селекційну продукцію. Зрозуміло, що за умов жорсткої конкуренції ми повинні відстоювати свої інтереси. Адже світовий досвід показує, що з моменту надходження іноземної продукції на територію країни, ціна на неї, як правило, мінімальна, але по мірі «звикання» до цих пропозицій, особливо за умов повної залежності, така ціна з часом суттєво зростає.

У зв'язку з цим Міністерством аграрної політики та продовольства України передбачено відповідні напрями підтримки тваринництва:

➤ *за рахунок загального фонду* – бюджетна тваринницька дотація на приріст корів власного відтворення, закупівлю телиць у населення та розвиток м'ясного скотарства; селекція у тваринництві; сприяння розвитку кооперативів.

➤ *за рахунок спеціального фонду* – відповідна бюджетна дотація на збереження та утримання молодняку великої рогатої худоби; придбання племінних тварин; компенсація вартості доїльного обладнання; компенсація будівництва і реконструкції ферм; здешевлення кредитної ставки.

Таким чином, зазначені вище преференції, перш за все, передбачають підтримку вітчизняного виробника. Які наукові розробки у зв'язку з цим можуть викликати як інтерес, так і широкий попит серед виробників для використання (впровадження)? Це, зокрема, нові організаційні механізми співпраці сільськогосподарських підприємств з господарствами населення (контрактація нетелей або обмін телиць з господарств населення на бугайців з сільгосп підприємств); такі селекційно-біотехнологічні напрями, як визначення племінної цінності тварин за застосування підлодів варіаційної статистики та економіко-математичних моделей – основи індексної селекції; організація роботи в нуклеусних (кращих) стадах з використанням підходів геномної селекції (рання оцінка генотипу), використання ембріопересадки, статевих клітин або ембріонів із запланованою статтю. У зв'язку з цим доцільно згадати одного із фундаторів зоотехнічної науки – академіка Валерія Петровича Бурката, який тривалий час працював в Інституті розведення і генетики тварин і детально обґрунтував напрям біотехнологічної селекції як основну рушійну силу в молочному скотарстві. Таким чином, важко переоцінити досвід тих поколінь, які зробили визначальний внесок у розвиток вітчизняної науки.

Аграрна наука знаходиться на етапі кардинальних реформувань і звершень, у зв'язку з цим бажаю успіхів усім учасникам науково-практичної конференції – як ветеранам праці інституту, так і молоді. Адже саме їй реалізовувати намічені плани Національного проекту «Відроджене скотарство».

М. Д. Безуглий